

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔
เทศบาลตำบลบ้านแม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑. วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กร ถือเป็น การป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มี การทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือ หากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยง มาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช้การ เพิ่มภาระงานแต่อย่างใด วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็น มาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๒. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยง ก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติ ของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการ รับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง(ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายใน จะเป็นลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยงเป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

๓. กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

กรอบตามหลักของการควบคุมภายในองค์กรตามมาตรฐาน COSO 2013 (Committee of Sponsoring Organizations 2013) ซึ่งมาตรฐาน COSO เป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับมาตั้งแต่เริ่ม ออกประกาศใช้เมื่อปี ๑๙๙๒ สำหรับมาตรฐาน COSO 2013 ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบ ๑๗ หลักการ ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ สภาพแวดล้อมการควบคุม(Control Environment)

- หลักการที่ ๑ องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม
- หลักการที่ ๒ คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการทำกับดูล
- หลักการที่ ๓ คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจการสั่งการชัดเจน
- หลักการที่ ๔ องค์กร จูงใจ รักษาไว้ และจูงใจพนักงาน
- หลักการที่ ๕ องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๒ การประเมินความเสี่ยง(Risk Assessment)

หลักการที่ ๖ กำหนดเป้าหมายชัดเจน

หลักการที่ ๗ ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม

หลักการที่ ๘ พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต

หลักการที่ ๙ ระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๓ กิจกรรมการควบคุม(Control Activities)

หลักการที่ ๑๐ ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

หลักการที่ ๑๑ พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม

หลักการที่ ๑๒ ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้

องค์ประกอบที่ ๔ สารสนเทศและการสื่อสาร(Information and Communication)

หลักการที่ ๑๓ องค์กรข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ

หลักการที่ ๑๔ มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในดำเนินต่อไปได้

หลักการที่ ๑๕ มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๕ กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล(Monitoring Activities)

หลักการที่ ๑๖ ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน

หลักการที่ ๑๗ ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในทันเวลาและเหมาะสม

ทั้งนี้องค์ประกอบการควบคุมภายในแต่ละองค์ประกอบและหลักการจะต้อง Present & Function (มีอยู่จริง และนำไปปฏิบัติได้) อีกทั้งทำงานอย่างสอดคล้องและสัมพันธ์กัน จึงจะทำให้การควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ

๔. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการควบคุมกำกับ ควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

๕. ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เทศบาลตำบลบ้านแม่ แบ่งความเสี่ยงออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๕.๑ ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต(เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจให้บริการประชาชน อนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

๕.๒ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ Opportunity

๕.๓ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

๖. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๙ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การระบุความเสี่ยง
๒. การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง
๓. เมทริกส์ระดับความเสี่ยง
๔. การประเมินการควบคุมความเสี่ยง
๕. แผนบริหารความเสี่ยง
๖. การจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง
๗. จัดทำระบบการบริหารความเสี่ยง
๘. การจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยง
๙. การรายงานผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยง

วิธีวิเคราะห์ความเสี่ยง

เป็นการวิเคราะห์โดยเริ่มจากการระบุความเสี่ยงจากกระบวนการต่างๆ อธิบายรูปแบบ พฤติการณ์ เหตุการณ์ความเสี่ยงต่อการทุจริต การวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ กับระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง และการกำหนดมาตรการ/กิจกรรม/แนวทาง ในการป้องกันความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในเทศบาลตำบลบ้านแม่ที่มีประสิทธิภาพ จำนวน ๓ ประเภทความเสี่ยงดังนี้

๑. ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจให้บริการประชาชน อนุมัติ หรืออนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)
๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

แผนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของเทศบาลตำบลบ้านแม
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต

(เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจให้บริการประชาชน อนุมัติ หรืออนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

- ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ประเด็น/ขั้นตอน/ กระบวนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยงที่ อาจเกิดขึ้น	ปัจจัยเสี่ยงที่อาจมี ผลกระทบ/กระตุ้นให้เกิด การทุจริต	การควบคุม/ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง	ประเมินระดับความเสี่ยง						มาตรการป้องกัน เพื่อไม่ให้เกิดการ ทุจริต	ตัวชี้วัด ผลสำเร็จ	
						ไม่มี	ต่ำมาก	ต่ำ	กลาง	สูง	สูงมาก			สูง สุด
๑	การขออนุญาตก่อสร้างอาคาร	-การขออนุญาตก่อสร้างอาคาร ไม่เป็นไปตามขั้นตอน	-เจ้าหน้าที่เรียกรับเงิน สิ่งตอบแทนหรือ ผลประโยชน์เพื่อ แลกเปลี่ยนกับการ ออกใบอนุญาต	-ผู้บังคับบัญชาขาดการ ควบคุมอย่างใกล้ชิด -ผู้ขออนุญาตไม่ทราบ ขั้นตอนการขออนุญาต และการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่	พ.ร.บ.ควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม			✓					-ผู้บังคับบัญชา ติดตามการทำงาน อย่างใกล้ชิดและ กำกับเจ้าหน้าที่ ปฏิบัติตามระเบียบ และหนังสือสั่งการ โดยเคร่งครัด -จัดทำคู่มือการ ปฏิบัติงานและ เผยแพร่ ประชา สัมพันธ์ให้ประชาชน ทราบ	จำนวนเรื่อง ร้องเรียน

แผนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของเทศบาลตำบลบ้านแม
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต

(เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจ ให้บริการประชาชน อนุมัติ หรืออนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ประเด็น/ขั้นตอน/ กระบวนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยงที่ อาจเกิดขึ้น	ปัจจัยเสี่ยงที่อาจมี ผลกระทบ/กระตุ้นให้เกิด การทุจริต	การควบคุม/ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง	ประเมินระดับความเสี่ยง						มาตรการป้องกัน เพื่อไม่ให้เกิดการ ทุจริต	ตัวชี้วัด ผลสำเร็จ	
						ไม่มี	ต่ำมาก	ต่ำ	กลาง	สูง	สูงมาก			สูง สุด
๒	การรับชำระเงินค่าภาษีและ ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ	-การรับเงินโดยไม่ออกใบเสร็จ รับเงิน / หลักฐานการรับเงิน	-เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ มีการออกไปรับชำระ ภาษีและค่าธรรมเนียม โดยอาศัยความสัมพันธ์ ส่วนตัวกับผู้ชำระภาษี และไม่มี การออก ใบเสร็จรับเงิน / หลักฐานให้ผู้ชำระภาษี	-เจ้าหน้าที่ มี ปัญหา ทางการเงิน -ไม่มีการสอบทานงาน จากผู้บังคับบัญชา -ความไว้วางใจจาก ความสัมพันธ์ส่วนตัว กับผู้ชำระภาษี	-ระเบียบกระทรวง มหาดไทยว่าด้วยการ รับเงิน การเบิก จ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงินและ การตรวจเงินของ อปท. พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม							✓	-ผู้บังคับบัญชามีการ ควบคุมและติดตาม การทำงานอย่าง ใกล้ชิด มีการสอบ ทาน และ กำชับ ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติ ตามระเบียบอย่าง เคร่งครัด -ออกแนวปฏิบัติห้าม ไม่ให้เจ้าหน้าที่ ออกไปรับชำระภาษี กับผู้ชำระภาษีด้วย ตนเอง	จำนวนเรื่อง ร้องเรียนจาก ผู้ชำระภาษี

แผนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของเทศบาลตำบลบ้านแม
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

- ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
(เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจ ให้บริการประชาชน อนุมัติ หรืออนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)
- ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ประเด็น/ขั้นตอน/ กระบวนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยงที่ อาจเกิดขึ้น	ปัจจัยเสี่ยงที่อาจมี ผลกระทบ/กระตุ้นให้เกิด การทุจริต	การควบคุม/ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง	ประเมินระดับความเสี่ยง						มาตรการป้องกัน เพื่อไม่ให้เกิดการ ทุจริต	ตัวชี้วัด ผลสำเร็จ	
						ไม่มี	ต่ำมาก	ต่ำ	กลาง	สูง	สูงมาก			สูง สุด
๓	การรับชำระเงินค่าภาษีและ ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ	-การรับเงินไม่ตรงตามยอดเงิน ที่โอนเข้าบัญชีเงินฝากธนาคาร	-ไม่มี การตรวจสอบ ยอดเงินฝากธนาคารใน ระบบ KTB Corporate Online ก' อ น อ ก ใบเสร็จรับเงินให้กับผู้ ชำระภาษี	-ไม่มีการสอบทานงานจาก ผู้บังคับบัญชา	-ระเบียบกระทรวง มหาดไทยว่าด้วยการ รับเงิน การเบิก จ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงินและ การตรวจเงินของ อปท. พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม				✓				-ผู้บังคับบัญชาควรมี การสอบทานงาน อย่างใกล้ชิด โดยให้มี การพิมพ์หลักฐาน การโอนเงินจากระบบ KTB Corporate Online มาแนบกับ ใบเสร็จรับเงิน/ หลักฐานการรับเงิน ทุกครั้ง	จำนวนเรื่อง ร้องเรียนจาก ผู้ชำระภาษี

แผนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของเทศบาลตำบลบ้านแม
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

- ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
(เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจ ให้บริการประชาชน อนุมัติ หรืออนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาต ของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)
- ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ประเด็น/ขั้นตอน/ กระบวนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยงที่ อาจเกิดขึ้น	ปัจจัยเสี่ยงที่อาจมี ผลกระทบ/กระตุ้นให้เกิด การทุจริต	การควบคุม/ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง	ประเมินระดับความเสี่ยง						มาตรการป้องกัน เพื่อไม่ให้เกิดการ ทุจริต	ตัวชี้วัด ผลสำเร็จ	
						ไม่มี	ต่ำมาก	ต่ำ	กลาง	สูง	สูงมาก			สูง สุด
๔	การตรวจรับพัสดุ	-การตรวจรับพัสดุไม่ตรงตาม สัญญา	-เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในงาน จ้าง/พัสดุครุภัณฑ์ที่ ตรวจรับ	-ผู้บังคับบัญชาขาดการ ควบคุมอย่างใกล้ชิด	ระเบียบกระทรวง การคลังว่าด้วยการ จัดซื้อจัดจ้างและการ บริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐			✓					- ผู้บังคับบัญชา ติดตามการทำงาน อย่างใกล้ชิดและ กำชับเจ้าหน้าที่ ปฏิบัติตามระเบียบ และหนังสือสั่งการ โดยเคร่งครัด - จัดส่งเจ้าหน้าที่เข้า รับการอบรมเพื่อเพิ่ม ทักษะและความรู้	จำนวนเรื่อง ร้องเรียน เกี่ยวกับการ ตรวจรับพัสดุ

แผนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของเทศบาลตำบลบ้านแม
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต

(เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจ ให้บริการประชาชน อนุมัติ หรืออนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาต ของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการ ทรัพยากรภาครัฐ

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ประเด็น/ขั้นตอน/ กระบวนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยงที่ อาจเกิดขึ้น	ปัจจัยเสี่ยงที่อาจมี ผลกระทบ/กระตุ้นให้เกิด การทุจริต	การควบคุม/ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง	ประเมินระดับความเสี่ยง						มาตรการป้องกัน เพื่อไม่ให้เกิดการ ทุจริต	ตัวชี้วัด ผลสำเร็จ	
						ไม่มี	ต่ำมาก	ต่ำ	กลาง	สูง	สูงมาก			สูง สุด
๕	การมีส่วนได้เสียของผู้เสนอ ราคา	-การมีส่วนได้เสียของผู้เสนอ ราคา	-เจ้าหน้าที่ขาดความ ร อ บ ค อ บ แ ล ะ ไม่ระมัดระวังเรื่อง เอกสารของผู้เสนอราคา -ผู้เสนอราคาปกปิด ข้อมูลที่แท้จริง	-ความเร่งด่วนในการ ปฏิบัติตามนโยบายของ ภาครัฐ -ผู้บังคับบัญชาขาดการ ควบคุมอย่างใกล้ชิด	ระเบียบกระทรวง การคลังว่าด้วยการ จัดซื้อจัดจ้างและการ บริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐		✓						-ผู้บังคับบัญชา ติดตามการทำงาน อย่างใกล้ชิดและ กำกับเจ้าหน้าที่ ปฏิบัติตามระเบียบ และหนังสือสั่งการ โดยเคร่งครัด	จำนวนเรื่อง ร้องเรียน เกี่ยวกับการ มีส่วนได้เสีย ของผู้เสนอ ราคา